

Moderniseringsdepartementet
morten.meyer@mod.dep.no

Oslo 19.1.2005

Att.: Statsråd Morten Andreas Meyer
CC: Avdelingsdirektør Eivind Jarhren
CC: eNorge-koordinator Tarjei Bjørgum

Innspill til ny eNorge-plan

NorStella sender med dette sitt foreløpige innspill til ny eNorge-plan. Vi regner med å kunne gi ytterligere innspill ut over våren.

De viktigste forslagene er:

- *Mindre fokus på forbrukerrettede "e-modenhets-undersøkelser" og mer vekt på målemetoder for produktivitetsvekst ved elektronisk samhandling.*
- *Økt satsing på BIT-programmet med vekt på SMB-bedriftene*
- *Økt satsing på prosedyreforenkling og bruk av teknologi i forbindelse med internasjonal handel*
- *Etablering av fagorgan for å identifisere hvilke åpne standarder som skal legges til grunn for samhandlingen i offentlig sektor*
- *AltInn og Borgerportalen må utvikles etter samme prinsipper for IT-arkitektur*
- *NorStella overtar den rollen Statskonsult hadde som rådgivende organ for offentlig sektor i standardiserings spørsmål knyttet til elektronisk samhandling*
- *Iverksettelse av forskningsprosjekt om innovasjonsprosesser i offentlig sektor ved bruk av åpne standarder*
- *Gjennomgang av Den offentlige Markedsplassen med sikte på å få økt trafikk*

Vennlig hilsen

Arild Haraldsen
Adm. dir. NorStella

Om NorStella

NorStella er en privat, samfunnsgagnlig stiftelse som har som formål å fremme bruk av åpne, internasjonale standarder for elektronisk samhandling mellom virksomheter. Vi er medlemsbasert med ca. 200 bedrifter som deltagere. Gjennom en bevilgning fra Moderniseringsdepartementet ivaretar vi norske, nasjonale interesser i internasjonale organisasjoner som arbeider for å stille krav til åpne teknologiske standarder, navnlig innenfor UN/CEFACT, CEN/ISSS og diverse workshops innenfor EU-systemet.

Vårt fokus er både elektronisk samhandling mellom virksomheter nasjonalt (e-business) og mellom bedrifter internasjonal (trade facilitation). Vi er således den eneste organisasjon som fokuserer hele sin virksomhet på elektronisk samhandling innenfor både offentlig og privat virksomhet, og som er talerør for næringslivet hva angår rammebetingelser for slike prosesser mellom næringsdrivende og det offentlige.

Vi viser for øvrig til vedlagte fakta-ark om NorStella.

Om eNorge-planen

Tilstandsrapporten og bruk av statistikk

Departementet har jevnlig gitt ut såkalte Tilstandsrapporter som i hovedsak har basert seg på ulike typer undersøkelser om Norges posisjon i forhold til andre land..

Selv om flere av disse undersøkelsene kan være interessante, vil vi også advare mot å legge for stor vekt på disse undersøkelsene som kan fortone seg som et ”nordisk mesterskap” i ”e-modenhet”.

For det første knytter det seg store metodiske problemer til disse undersøkelsene – noe som blant annet gir seg utslag i at de ulike undersøkelsene gir ulik resultat.

For det andre tar disse undersøkelsene som oftest utgangspunkt i den mer forbrukerrettede delen av bruk av Internett, såkalt ”netthandel”. Kjøp av varer og tjenester over Internett utgjør imidlertid mindre enn 1% av omsetningen innen handels- og servicenæringen. Det er mye mer interessant å følge med på hvilken verdiskapning elektronisk samhandling mellom bedrifter har for produktivitetsveksten og verdiskapningen i bedriftene/bransjene, og hvilken effekt dette vil ha på samfunnsøkonomien.

I siste Tilstandsrapport 2004 (side 11, basert på informasjon fra bl.a. OECD), ble det fokusert på hvordan satsing på IT i bred forstand påvirker veksten i brutto nasjonalprodukt og produktivitetsveksten i samfunnet.

NorStella anbefaler å legge mye større vekt på denne type statistikk i senere Tilstandsrapporter, da dette gir et bedre bilde av ITs betydning, og også et bedre grunnlag for praktisk politikktutforming.

Kapitel 1: Gode rammebetingelser for eNorge

eNorge planen peker i kapitel 1 på de rammebetingelser som må være oppfylt for at vi skal bli en avansert informasjons- og kunnskapsbasert nasjon som kan oppfylle målene som er satt i Lisboa-erklæringen. Det omfatter så vel virkemiddelapparatet (pkt. 1.2), endringer i nasjonale og internasjonale regler knyttet til bl.a handelsfasilitering, (pkt. 1.3), og i forskning og utvikling innen IT-området (pkt. 1.4).

NorStella er av den oppfatning at utviklingen her går i gal retning i forhold til intensjonene hvilket har ført til at vi har fått:

- *Mindre vektlegging på BIT-programmet som instrument for elektronisk samhandling i bransjer*
- *Reduserte bevilgninger til forskning innenfor innovativ og anvendt bruk av IT*
- *Redusert vektlegging av arbeid med forenkling av handelsbetingelser og bruk av IT i for internasjonal handel.*

All erfaring og forskning viser at bruk av IT på tvers igjennom en hel verdikjede bestående av selvstendige aktører, *forutsetter en annerledes samhandling mellom aktørene*. Arbeidsprosesser, samhandlingsmønstre og beslutningsstrukturer endres. Det er ikke manglende IT-kompetanse det skorter på. Det er organisatoriske og forretningsmessige motkrefter som gjør at gevinstpotensialet ved bruk av IT ikke utnyttes godt nok.

Den største hindringen er derfor ikke manglende IT-kompetanse, men manglende endringskompetanse.

Samtidig viser en undersøkelse som er foretatt ved BI, at det er stor forskjell på SMB-bedrifter og store bedrifter. Forskjellen ligger dels i at SMB-bedriftene har mer begrenset IT-kompetanse enn store bedrifter, men i hovedsak at de ikke har tid og anledning til å engasjere seg i samhandlingsprosesser med andre aktører i verdikjeden. *Det er dagen i morgen og bunnlinjen i dag som er i fokus.*

Samtidig viser de BIT-finansierte bransjeprojekter som har vært kjørt, at bedriftene i for stor grad må basere seg på enkle systemer med gammel programvare, og med store integrasjonsproblemer. ERP-systemene fungerer ikke godt nok i samspill med ulike fagsystemer og datafangstsystemer. Dette skyldes rett og slett at bedriftene ikke klarer å mobilisere sterk nok kjøpekraft til å tvinge IT-leverandørene til å ta i bruk åpne standarder for integrasjon, og at IT-leverandørene på sin side ikke får stort nok marked til å finansiere en investering i tilpasning til åpne standarder.

Den største hindringen er derfor manglende integrasjon ved bruk av åpne standarder mellom ulike IT-systemer.

Den største effekten av bruk av IT er ikke anvendelsen til «innvortes» behov, selv om det også er viktig, men til *elektronisk samhandling basert på åpne og felles standarder*, tvers igjennom hele verdikjeden i en bransje eller i et prosjekt. Dette er da også understreket av den OECD-rapporten som ble forelagt moderniseringsministeren for kort tid siden. Her sies det i klartekst at den største utfordringen er *«developing common sector-specific e-business platforms and more sophisticated*

organisational restructuring and integration to be jointly used by many participants in sector value chains».

OECD-rapporten sier også at BIT-programmet er et vesentlig tiltak for å få dette til: «*BIT's focus on sophisticated use and more complex e-business approaches along sector value chains is important for success».*

Tiltak à la BIT-programmet er internasjonalt anerkjent som et viktig virkemiddel for å hjelpe bedriftene til bedre samordning. Det er ikke manglende IT-kompetanse som er hovedproblemet for små og mellomstore bedrifter, det er manglende forståelse for at samarbeid gir hele bransjen økt verdiskapning til fordel for deres kunder.

Forslag: Økt satsing på BIT-programmet

Samhandling skjer ikke bare innenfor nasjonale verdikjeder. Elektronisk samhandling knyttet til internasjonal handel er minst like viktig – ikke minst for Norge - som har en så stor del av verdiskapningen knyttet til eksport av varer og tjenester.

For drøyt 10 år siden fikk man det første større elektroniske samhandlingsprosjektet hvor man utviklet meldingsstandarder basert på EDI for kommunikasjonsløsninger mot Tollvesenets TVINN-system. Gjennom samarbeid med brukerne – så som transport- og logistikk-firmaer og speditører - ble EDIFACT utviklet som meldingsstandard for en rekke anvendelsesområder, så som transittering, handel transport, betalingsformidling, etc.

Dette satte Norge i første rekke gjennom å tilby avansert elektronisk samhandling innenfor en viktig og vesentlig næring. En videre utvikling og forbedring av disse meldingsstandardene vil være et viktig bidrag for utvikling av åpne løsninger, ikke bare innenfor Toll, men også på andre områder.

Dette arbeidet er blitt videreført internasjonalt gjennom EFTA-samarbeidet til bl.a. et omfattende dokument kalt "Traders ABC" som i dag legges til grunn bla. ved utvikling av neste generasjons tollklareringssystemer basert på "Single Windows".

NorStella – tidligere Norsk EDIpro – har vært en driver i hele denne utviklingen, og arbeider internasjonalt gjennom EFTA, UN/CEFACT, UN/ECE og andre organisasjoner - med fortsatt utvikling av forenkling av handelsprosedyrer og bruk av Internett-baserte standarder som virkemiddel for reduserte handelshindringer.

Å sikre næringslivet full adgang til det indre marked, innebærer regelutvikling nasjonalt og i EØS-området, og å legge til rette for standardisering for samhandlingen. Dette representerer en minst like stor verdi for "moderniseringen" av Norge som verdikjedeintegrasjon mellom bedrifter nasjonalt, også fordi det berører samspillet mellom offentlig sektor (Toll) og privat næringsliv i deres handelssamkvem med andre land.

Forslag: Økt satsing på prosedyreforenkling og bruk av teknologi i forbindelse med internasjonal handel

Kapitel 5: Modernisering av offentlig sektor

Pkt. 5.1 Bedre organisering og effektiv oppgaveløsning

NorStella har i flere sammenhenger – og over tid – påpekt viktigheten av at det offentlige selv tar i bruk åpne, internasjonale standarder for elektronisk samhandling seg i mellom og i forholdet mellom det offentlige og privat næringsliv/forbrukeren. Vi er derfor meget tilfreds med det initiativ som nå er tatt i og med oppfølgingen av Forprosjektrapporten om elektronisk samhandling i offentlig sektor.

NorStella er av den oppfatning at resultater fra videreføringen av dette arbeidet bør være faste punkter på fremtidige Tilstandsrapporter.

Vi vil også peke på hvilke konkrete tiltak som nå må videreføres:

- Det må etableres et eget fagorgan for å definere helt konkret hvilke internasjonalt anerkjente standarder som skal legges til grunn for den elektroniske samhandlingen. Disse standardene må omfatte både standarder for meldingsformidling, beskrivelsesteknikker og definering av metadata. NorStella finner det naturlig ut i fra sin oppgave å være en del av dette fagutvalget.
- Det må defineres hva som menes med "grunndata", og hvem som skal ha eierskapet til disse. I dag er mange "grunndata" etatsspesifikke, og det er de færreste som forvaltes av Brønnøysundregistrene. Dette må gjennomgå med sikte på å få en større del av "grunndataene" over som felleseie.
- Det må lages en felles IT-arkitektur etter "interoperabilitets"-definisjonen slik den er brukt av AAD i sin forprosjektrapport. Denne felles IT-arkituren må anvendes både på videreutviklingen av AltInn som utviklingen av Borgerportalen.
- Det bør etableres et felles forvaltningsorgan (reg/rep-funksjon) i Brønnøysundregistrene som får et ansvar for å registrere, oppbevare og tilgjengeliggjøre felles datadefinisjoner samt felles metodikk.
- Arbeidet med samordning (interoperabilitet) i offentlig sektor må knyttes til tilsvarende arbeid innen EU og IDA-samarbeidet. NorStella deltar i alle relevante grupper på dette område. Det foreslås at det etableres et Samordningsorgan mellom NorStella og MOD for informasjons- og erfaringsutveksling på dette område, og at NorStella overtar den rollen som Statskonsult hadde som rådgiver på denne typen standardiseringsspørsmål.
- Innføring av felles IT-arkitektur og elektronisk samhandling vil ikke i seg selv føre til modernisering av offentlig sektor. Det er det bare teknologi sammen med endrede arbeids- og samarbeidsprosesser som kan gi. Innenfor EU er det anledning til å søke om forskningsmidler for utvikling av "innovasjonsprosesser ved hjelp av interoperabilitet i offentlig sektor". Det foreslås at det søkes om slike midler som del av moderniseringsprogrammet. NorStella vil kunne ta ansvar for dette i samråd med DG-Information Society i EU, NFR og involverte etater. (jfr. pkt. 1.4 i eNorge-planen).

Pkt. 5.4: Offentlig elektronisk markedsplass

NorStella har for en tid tilbake etablert et nasjonalt forum for elektroniske markedsplasser hvor også ehandels-programmet er representert. Et av formålene med dette forumet er å synliggjøre verdien og gevinsten ved bruk av elektroniske markedsplasser, og å få markedsplassoperatørene til å samordne sine aktiviteter slik at en kan få mest mulig sømløs integrasjon mellom markedsplassene sett fra brukers side.

I den forbindelse er NorStella i ferd med å utarbeide en rapport om hvilke tiltak som bør iverksettes for å få økt trafikk på markedsplassene.

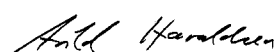
I en slik sammenheng burde tiltak for økt trafikk på den offentlige markedsplassen bli vurdert. NorStella mener neste eNorge-plan bør inneholde helt klare tiltak for å øke bruken av Den offentlige Markedsplassen.

Vi foreslår derfor:

- *Det foretas en grundig gjennomgang av den offentlige markedsplassen med hensyn på styrker og svakheter, med påfølgende tiltak for økt gevinst ved å ta i bruk denne markedsplassen.*

Eforum har i et tidligere innspill pekt på behovet for å innføre en autorisert norsk oversettelse av varenomenklaturet UNSPCS. Vi vil peke på at dette arbeidet allerede er i gang i regi av EAN og med NorStella og andre som finansielle bidragsytere og som medlem av styringsgruppen. Vi vil også peke på at en slik autorisert oversettelse på langt nær er tilstrekkelig for å skape økt trafikk på markedsplassene.

Vennlig hilsen

Arild Haraldsen
Adm. dir. NorStella